

EVROPSKA GODINA OSOBA SA INVALIDITETOM

KAKO OSTVARITI SOCIJALNU UKLJUČENOST ?

Deklaracije iz Madrida i Saporoa

PREDGOVOR

Tekst Madridske deklaracije i deklaracije iz Saporoa, objavljeni su i u posebnoj publikaciji koju je izdao Centar za samostalni život invalida Srbije, novembra 2002. godine.

Naziv originala: 2003 - European Year of People with disabilities
Madrid Declaration
Sapporo Declaration - Disabled People's International

Prevod: Mimica Živadinović
Za izdavača: Gordana Rajkov

Tiraž: 1200 primeraka

Izdavanje ove publikacije ima višestruki povod. Njeno objavljivanje jedna je od aktivnosti kojom Centar za samostalni život invalida Srbije, proslavlja 3. decembar, Medjunarodni dan za promociju prava osoba sa invaliditetom, ali ujedno je i prva akcija u procesu obeležavanja 2003 godine kao Evropske godine osoba sa invaliditetom.

Cilj ove publikacije je da upozna kako širu javnost, odgovarajuće organe vlasti, i institucije, tako i same osobe sa invaliditetom, sa razlozima za proglašenje 2003 godine Evropskom godinom osoba sa invaliditetom, onim šta se od te godine očekuje i kakva je uloga različitih aktera u tom procesu. O tome govori i poseban dokument donet od strane učesnika Evropskog kongresa osoba sa invaliditetom u martu 2002 godine, poznat pod nazivom Madridska deklaracija. Pored toga ovom publikacijom čitaoci će se upoznati i sa sadržajem Deklaracije iz Saporoa, koju je u oktobru 2002 godine, donela Svetska skupština Medjunarodne organizacije osoba sa invaliditetom - Disabled People's International, a koja se zalaže za donošenje Medjunarodne konvencije o ljudskim pravima osoba sa invaliditetom. Ovo su trenutno najaktuelniji dokumenti u invalidskom pokretu o kojima se na našim prostorima malo zna, a koji mogu predstavljati osnov za početak rada na formulisanju politike i zakonodavstva iz oblasti invalidnosti usaglašenih sa standardima Evropske unije.

Izdavanje ove publikacije omogućili su francuska nevladina organizacija Handicap International i Biro za humanitarnu pomoć Evropske unije - ECHO, na čemu im posebno zahvaljujemo. Nadamo se da će ovu publikaciju rado čitati svi, a naročito osobe sa invaliditetom i naši mnogobrojni prijatelji, saradnici i saveznici, kao što smo je sa radošću i mi pripremali, jer ona sadrži principe i ideja koje već dugo pokušavamo da promovišemo kroz čitav naš rad.

Centar za samostalni život invalida Srbije

Zasto Evropska Godina invalida?

Ministarstvo Evropske Unije za zaposljavanje i socijalna pitanja je 3.decembra 2001.godine jednoglasno donelo odluku da se 2003.godina proglasi "Evropskom godinom osoba sa invaliditetom". Od 1999.godine Evropski forum invalida je veoma aktivno radio sa evropskim institucijama u kreiranju ovog događaja, sto je prilika koja se ne sme propustiti i sto ce zahtevati dodatne napore svih.

Sta ocekujemo od 2003?

Za vreme kampanje koja treba da se vodi iz baze, glavni cilj koji treba ostvariti u ovoj Godini ce biti ukljuciti sto veci broj pitanja koja se ticu invalidnosti u politiku Evropske Unije npr. sistemska integracija prioriteta i potreba invalida u sve politike i opste mere, sa osvrtom na promovisanje jednakih mogucnosti.

Na evropskom nivou, Evropski Forum invalida ce povecati napore da se osigura pravilna primena Evropske Direktive za jednak tretman na radnim mestima i najznacajnije, postizanje novog obuhvatnog antidiskriminatornog zakonodavstva na nivou Evropske Unije, koje bi pokrivalo sva polja kompetencija EU: transport, edukaciju, telekomunikacije, stanovanje, informisanje...

Sta je Madridska Deklaracija i koje su veze sa Evropskom Godinom osoba sa invaliditetom?

Tokom godine hiljade akcija ce se provoditi širom Evrope da bi se promovisala prava više od 37 miliona osoba sa invaliditetom i da bi se podigla svest o barijerama u društvu sa kojima se osobe sa invaliditetom svakodnevno sreću.

Pravi izazov je što ce se akcije provoditi istovremeno na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou, uključujući veliki broj ljudi od uticaja: osobe sa invaliditetom, njihove porodice i organizacije, neinvalidne građane, donosiocce odluka, uticajne ljude iz privatnog i javnog sektora....

Da bi se obezbedio konceptualni okvir za akciju u Godini invalida na svim nivoima, preko 600 ucesnika iz 34 zemlje, na Evropskom Kongresu invalida u martu 2002 u Madridu je izglasalo Madridsku Deklaraciju. Deklaracijom se predlaze analiza trenutne situacije invalida u EU, koji su cesto diskriminisani, iskljuceni iz drustva i siromasni. Stavise, ovom Deklaracijom se predlazu program i sugestije za akciju u kojoj svi relevantni ucesnici igraju aktivnu ulogu. Lokalne i nacionalne vlasti, organizacije invalida, poslodavci, mediji, nastavnici, roditelji, politicari mogu da doprinesu procesu koji bi trebalo da doprinese stvarnoj jednakosti invalida i njihovih porodica.

Koje vrednosti treba da budu promovisane za vreme Evropske Godine invalida?

- **Nista o osobama sa invaliditetom bez osoba sa invaliditetom**
Osobe sa Invaliditetom treba da ucestvuju u donosenju odluka preko svojih organizacija. Organizacije invalida su predstavnici invalida u Evropi i nastojace da uspostave trajno partnerstvo u okviru Evropske Unije.
- **Osobe sa invaliditetom treba da imaju ista prava kao i ostali gradjani**
Invalidima treba pruziti podrsku koja im je potrebna da bi potpuno koristili sve oblasti ljudskih prava. Osim antidiskriminacije, neophodna je ii pozitivna kampanja da bi se postigli opipljivi rezultati.
- **Osobe sa invaliditetom zele jednake mogućnosti, a ne milosrdje**
Sto dalje od paternalizma i sve vise ka osnazivanju. Izmeniti negativne stavove prema invalidima i pripremiti teren za razvoj i uspostavljanje novih politika koje ce promovisati izjednacavanje mogućnosti i antidiskriminaciju za invalide u svim aspektima zivota.
- **Stvaranje drustva za svakog**
Ukloniti barijere i stavove koji vode diskriminaciji i drustvenom iskljucivanju. Invalidi ce se fokusirati na mogućnosti za ucesce, a ne na barijere-one su poznate. To su mogućnosti koje treba da se ispitaju.
- **Oснаživanje i emancipacija**
Invalidi treba da imaju kontrolu nad svojim zivotima i da sami donose svoje odluke i izbore. Invalidi veruju u ideju osnazivanja, progresa, aktivizma i ponosa
- **Puna jednakost i ucesce u svim sektorima zivota**
Invalidi treba da budu vidljivi svuda da bi se postigle jednake mogućnosti i puno ucesce u svim aspektima drustva. Treba podizati svest i osnaziti razmisljanje.
- **Osobe sa invaliditetom kao aktivni gradjani**
Sustina civilnog drustva je pripadnost zajednici i gradjansko ucesce. Invalidi doprinose drustvu kao aktivni gradjani u svim sferama zivota. Doprinos invalida mora da bude priznat kao pokretac drustva, u istom statusu kao i ostalih gradjana.
- **Pristupacno okruzenje**
Ako je ucesce invalida u svim sferama zivota krajnji cilj, pristupacnost je orudje. Moraju se uvesti nove prakse koje ce ukljuciti invalide u svakodnevni zivot.
- **Samostalni zivot**
Obezbediti invalidima odgovarajuće fondove i servise da bi mogli samostalno da organizuju svoje zivote. Personalni asistenti, obučeno i dostupno osoblje koje će osobe sa invaliditetom moci da angazuju u svakodnevnim aktivnostima, moraju biti obezbedjeni za stalnu podršku.

- **Postovanje razlicitosti**

Promene u stavovima i podizanje svesti, borba protiv predrasuda i zigosanja. Licne price su mocan alat. Kalendar prica o diskriminaciji invalida ce pokazati drustvu tesku situaciju sa kojom invalidi moraju da se suoce usled nedovoljne svesti i pogresnih drustvenih shvatanja.

Sta ce se desavati na evropskom nivou za vreme Godine osoba sa invaliditetom?

Kompanije koje se bave odnosima sa javnoscu su izabrane od Evropske Komisije da daju podrsku razlicitim nacionalnim kampanjama i da daju evropsku dimenziju kampanji. Deo kampanje ce biti i autobus koji ce putovati Evropom, sa logotipom i raznim materijalima kao podrška aktivnostima koje su osmisljene u 2002.godini u tesnoj saradnji sa Evropskim Forumom invalida.

Prethodna obelezavanja Dana invalida od 1993

- 1993** Sazvan prvi Evropski Parlament invalida u Briselu
- 1994** Ljudska prava
- 1995** Nevidljivi gradjani – zapoceta kampanja za antidiskriminatornu klauzulu u Sporazumu Evropske Unije
- 1996** Jednake mogucnosti – nastavlja se kampanja za Clan 13!
- 1997** Primena pravila18 Standardnih pravila UN – kako da drzave clanice EU ukljuce organizacije invalida?
- 1998** Invalidi kao potrosaci/korisnici
- 1999** Borba protiv nasilja nad invalidima
- 2000** Antidiskriminacija – tema godine - Zaposljavanje!
- 2001** Projekat za svakog
- 2002** Obrazovanje za svakog!
- 2003** Evropska godina gradjana sa invaliditetom!

Madridska Deklaracija

“Antidiskriminacija i pozitivna akcija donose socijalno uključenje”

Nas, preko 600 ucesnika Evropskog kongresa o invalidnosti, odrzanog u Madridu, toplo smo pozdravili objavu 2003 godine kao Evropske godine osoba sa invaliditetom, kao dogadjaj koji mora služiti podizanju javne svesti o pravima preko 50 miliona Evropljana sa invaliditetom. U ovoj Deklaraciji smo izneli svoju viziju, koja treba da obezbedi konceptualni okvir za akciju u Evropskoj godini na evropskom, nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

UVOD

1. INVALIDNOST JE PITANJE LJUDSKIH PRAVA.

Invalidi imaju ista ljudska prava kao i ostali gradjani. Prvi clan Univerzalne Deklaracije o ljudskim pravima glasi: Sva ljudska bica su slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Da bi se postigao ovaj cilj, sva drustva treba da slave razlicitosti unutar sebe i nastoje da osiguraju da invalidi uživaju isti stepen ljudskih prava: gradjanska, politicka, socijalna, ekonomska i kulturna, kako je to priznato u razlicitim medjunarodnim konvencijama, sporazumom Evropske Unije i razlicitim nacionalnim ustavima.

2. OSOBE SA INVALIDITETOM TRAZE JEDNAKE MOGUCNOSTI A NE MILOSRDJE.

Kao i ostali regioni u svetu, Evropska Unije je presla dug put u poslednjoj dekadi, od filozofije paternalizma prema invalidima do pokusaja da se invalidi osnaze u preuzimanju kontrole nad svojim zivotima. Stari pristupi, bazirani na sazaljenju i percepciji nesposobnosti invalida sada se posmatraju kao neprihvatljivi. Aktivnosti se pomeraju od pridavanja znacaja rehabilitaciji pojedinaca “koji treba da se uklope u drustvo”, ka globalnoj filozofiji menjanja drustva da se ukljuci i prilagodi potrebama svih ljudi, ukljucujuci i invalide. Invalidi traze jednake mogucnosti i pristup svim drustvenim resursima npr. Obrazovanju, novim tehnologijama, zdravstvenim i socijalnim sluzbama, sportu i slobodnim aktivnostima, potrosackoj robi i servisima.

3. BARIJERE U DRUSTVU VODE DISKRIMINACIJI I DRUSTVENOM ISKLJUČIVANJU.

Nacin na koji su nasa drustva organizovana cesto podrazumeva da invalidi nisu u stanju da potpuno uzivaju svoja ljudska prava i da su iskljuceni iz drustvenih tokova. Statisticki podaci koji su dostupni, pokazuju da su invalidi na nedopustivo niskom stepenu obrazovanja i zaposlenja. To dovodi do velikog broja invalida koji zive u stanju stvarnog siromastva u odnosu na neinvalidnu populaciju.

4. OSOBE SA INVALIDITETOM: NEVIDLJIVI GRADJANI.

Diskriminacija sa kojom se invalidi suocavaju je ponekad bazirana na predrasudama prema njima, ali cesce je uzrok cinjenice da su invalidi u velikom broju zaboravljeni i ignorisani. To rezultuje nastankom i pojacavanjem barijera u okruzenju i stavovima sto onemogucava invalide da uzmu ucesce u drustvu.

5. OSOBE SA INVALIDITETOM CINE RAZNOVRSKU I RAZLICITU GRUPU.

Kao sa svim sferama drustva, invalidi cine raznovrsnu i razlicitu grupu ljudi i samo politika koja postuje te razlicitosti ce biti efikasna. Posebno, ljudi sa kompleksnim potrebama i zahtevima i njihove porodice zahtevaju posebno drustveno ucesce, posto su medju invalidima najcesce oni zaboravljeni. Takodje, zene invalidi i invalidi koji pripadaju etnickim manjinama, su dvostruko i visestruko diskriminisani, zbog svoje invalidnosti, pola i etnicke pripadnosti. Za ljude ostecenog sluha priznavanje gestovnog govora je od fundamentalnog znacaja.

6. ANTIDISKRIMINACIJA + POZITIVNA AKCIJA = SOCIJALNO UKLJUCIVANJE.

Nedavno usvojena Povelja Evropske Unije o osnovnim pravima priznaje da je dostizanje jednakosti za invalide pravo koje ne sme biti diskriminisano i treba da bude dopunjeno pravom na beneficije kojima se osigurava njihova samostalnost, integracija i participacija u zivotu zajednice. Ovakav zajednicki pristup bio je vodeci princip kongresa u Madridu, koji je okupio vise od 600 ucesnika u martu 2002. godine.

NASA VIZIJA

1. Nasa vizija se najbolje moze opisati kao kontrast izmedju stare i nove vizije koja treba da zameni staru:

- **OD** osoba sa invaliditetom kao objekata milosrdja
KA invalidima koji su nosioci prava.
- **OD** invalida kao pacijenata
KA invalidima kao samostalnim gradjanima i potrosacima.
- **OD** profesionalaca koji donose odluke umesto invalida
KA samostalnim odlukama i odgovornosti koju preuzimaju invalidi i njihove organizacije u stvarima koje ih se ticu.
- **OD** fokusa jedino na ostecenja pojedinca
KA uklanjanju barijera, reviziji drustvenih normi, politike, kulture i promovisanju okruzenja koje pruza podrsku i koje je pristupacno.
- **OD** oznacavanja ljudi kao zavisnih i nesposobnih za posao
KA isticanju sposobnosti i obezbedjivanju mera za aktivnu podrsku.
- **OD** dizajniranja ekonomskih i socijalnih procesa za nekolicinu
KA dizajniranju fleksibilnog sveta za mnoge.
- **OD** nepotrebne segregacije u obrazovanju, zaposljavanju i ostalim sferama zivota
KA integraciji invalida u svakodnevne tokove.
- **OD** politike prema invalidnosti kojom se bave samo specijalna ministarstva
KA ukljucivanju politike prema invalidima u celokupnu vladinu odgovornost.

2. DRUSTVO KOJE UKLJUCUJE SVAKOG.

Primena nase vizije ce koristiti ne samo invalidima nego i drustvu u celini. Drustvo koje iskljucuje svoje clanove je osiromaseno drustvo. Aktivnosti koje ce unaprediti uslove za invalide ce voditi ka kreiranju sveta prilagodjenog svima. *“Ono sto je uradjeno u ime invalidnosti danas imace znacaja za sve druge sutra”.*

Mi, ucesnici Evropskog kongresa invalida, odrzanog u Madridu, delimo tu viziju i obracamo se svim zainteresovanim stranama da Evropsku godinu invalida, 2003 razmotre kao pocetak procesa koji ce viziju pretociti u realnost. Pedeset miliona invalida u Evropi ocekuje od nas da damo impuls koji ce pokrenuti process da se to dogodi.

NAS PROGRAM ZA OSTVARENJE TE VIZIJE

1. PRAVNE MERE

Svestrano i anti-diskriminatorno zakonodavstvo mora biti ozakonjeno bez odlaganja, da bi se uklonile postojece barijere i izbeglo pojavljivanje novih, sa kojima bi se invalidi suocavali u obrazovanju, zaposljavanju i pristupu sluzbama i servisima i sto bi im onemogucilo pun doprinos u drustvenom ucescu i samostalnosti. Anti-diskriminatorna klauzula, Clan 13, Sporazuma Evropske zajednice, to omogucava na nivou Zajednice, cime doprinosi stvaranju istinske Evrope bez barijera za invalide.

2. PROMENE U STAVOVIMA.

Anti-diskriminatorno zakonodavstvo je dokazano uspesno u donosenju promena u stavovima prema invalidima. No, samo zakon nije dovoljan. Bez energicne obaveze celokupnog drustva, ukljucujuci aktivno ucesce invalida i njihovih organizacija u obezbedjivanju zivotnih uslova, zakonodavstvo ostaje prazna ljustura. Opsta edukacija je neophodna da bi se povratile zakonodavne mere i povecalo razumevanje potreba invalida u drustvu. Na taj nacin bi se vodila borba i protiv predrasuda i zigosanja koji i danas postoje.

3. SERVISI KOJI PROMOVISU SAMOSTALAN ZIVOT

Ostvarivanje cilja jednakog pristupa i ucesca takodje zahteva da sva sredstva budu usmerena tako da poboljsaju kapacitete invalida za ucesce i njihovo pravo na samostalan zivot. Mnogim invalidima su potrebni servisi podrške za svakodnevni zivot. Ti servisi moraju da budu kvalitetni, bazirani na potrebama invalida i moraju da budu integrisani u drustvo a ne da budu izvor segregacije. Takva podrška je u skladu sa evropskim socijalnim modelom solidarnosti – modelom koji priznaje nasu kolektivnu odgovornost jednih prema drugima a posebno prema onima kojima je potrebna podrška.

4. PODRSKA PORODICAMA

Porodice invalida, posebno onih koje imaju decu invalide i invalide sa kompleksnim ostecenjima te nisu u stanju da sami sebe zastupaju, igraju kljucnu ulogu u njihovom obrazovanju i ukljucivanju u drustvo. U tom, svetlu potrebno je uspostaviti adekvatne mere za takve porodice od strane javnih organa, da bi one mogle da organizuju podrsku svojim clanovima invalidima na nacin koji najvise doprinosi ukljucivanju.

5. POSEBNA PAZNJA ZENAMA SA INVALIDITETOM

Evropska Godina treba da se posmatra kao mogucnost sagledavanja situacije zena invalida iz jedne nove perspective. Drustvena izolacija sa kojom se zene invalidi suocavaju ne moze se objasniti samo njihovom invalidnoscu, nego treba razmotriti i rodnost kao kategoriju koja ih onemogucava u drustvenom ucescu. Visestruka diskriminacija zena invalida treba da bude osporena kombinacijom tekucih mera i pozitivne kampanje dizajniranih u konsultacijama sa zenama invalidima.

6. UVODJENJE INVALIDNOSTI U GLAVNE TOKOVE DRUŠTVA

Invalidi treba da imaju pristup osnovnim zdravstvenim, strucnim, obrazovnim i socijalnim servisima i sve mogucnosti koje imaju i neinvalidne osobe. Primena inkluzivnom pristupa invalidnosti i sami invalidi zahtevaju promene u postojećoj praksi na nekoliko nivoa. Prvo, neophodno je osigurati da servisi dostupni invalidima budu u koordinaciji medjusobno i kroz druge razne sektore. Potrebe za pristupacnoscu razlicitih kategorija invalida treba da budu razmotrene u procesu planiranja bilo koje aktivnosti a ne na kraju kada su svi planovi vec gotovi. Potrebe invalida i njihovih porodica su razlicite i vazno je pronaci svestran odgovor, koji ce u uzeti u obzir osobu u celini i razlicite aspekte njenog/njegovog zivota.

7. ZAPOSLENJE KAO KLJUC SOCIJALNOG UKLJUCIVANJA.

Posebne napore je potrebno uloziti u promociju pristupa zaposlenju osoba sa invaliditetom, i to ako je moguće u glavne tokove trzista rada. To je jedan od vaznih nacina borbe protiv drusvene izolacije invalida i tako se promovise samostalan zivot i dostojanstvo. To zahteva, ne samo aktivnu mobilizaciju drustvenih partnera, nego i javnih sluzbi, koje treba da osiguraju vec postojeće mere.

8. NISTA O OSOBAMA SA INVALIDITETOM BEZ OSOBA SA INVALIDITETOM

Godina osoba sa invaliditetom mora da bude prilika da se potvrde invalidi, njihove porodice, njihovi zastupnici i njihove organizacije u novom, sirem politickom i drustvenom polju rada, na svim nivoima drustva, u cilju angazovanja vlasti za dijalog, donosenje odluka i progresa u ostvarivanju jednakosti i inkluzije. Sve akcije treba da budu sprovedjene kroz dijalog i kooperaciju sa relevantnim predstavnicima organizacija invalida. Ovakvo ucesce ne treba da bude ograniceno samo na primanje informacija i potpisivanje odluka. Bolje je, da vlasti, na svim nivoima odlucivanja, uspostave ili ojacaju postojece mehanizme konsultacija i dijaloga koji ce invalidima omoguciti da kroz svoje organizacije doprinose planiranju, primeni, monitoringu i evaluaciji svih aktivnosti.

Jako saveznistvo izmedju Vlada i organizacija invalida je osnovno sredstvo za napredak u realizaciji jednakih mogucnosti i drustvenog ucesca za invalide.

Da bi se pomogao ovaj process, treba poboljsati kapacitete organizacija invalida boljom preraspodelom sredstava i omoguciti im da unaprede svoj menadzment i sposobnosti za vodjenje kampanja. To takodje znaci odgovornost dela organizacija invalida da konstantno unapredjuju svoje upravljacke nivoe i svoju reprezentativnost.

SUGESTIJE ZA AKCIJU

Evropska godina invalida, 2003, treba da znaci progress u invalidskom pitanju i to zahteva aktivnu podrsku svih relevantnih zainteresovanih strana u sirokome partnerskom pristupu. Zato su i date konkretne sugestije za akciju za sve relevantne ucesnike u ovom procesu. Te akcije treba da zapocnu u Evropskoj godini i da se nastave posle nje; progres ce biti procenjen tokom vremena.

1. OVLASCENJA EVROPSKE ZAJEDNICE, NACIONALNA OVLASCENJA U OKVIRU EZ I ZEMLJE PRISTUPNICE EZ

Javni organi treba da se rukovode primerima i u tom smislu su prvi ali ne i jedini akter u ovom procesu. Oni treba da:

- daju pregled postojećeg polja rada Zajednice i okvira nacionalnog zakonodavstva sa ciljem borbe protiv diskriminatornih praksi na polju obrazovanja, zaposljavanja i pristupa dobrima i servisima;
- iniciraju istraživanja onih restrikcija i diskriminirajućih barijera koje ograničavaju slobodu invalida da potpuno učestvuju u društvu i da preduzmu sve mere koje su potrebne da se popravi situacija;
- daju pregled servisa i beneficija sistema da bi omogućili da takva politika pomogne i ohrabri invalide da ostanu i/ili postanu integralni deo društava u kojima žive;
- preduzmu istragu o nasilju i zloupotrebama koje su počinjene prema invalidima, sa posebnim osvrtom na one invalide koji žive u velikim institucijama;
- potpomognu zakonodavstvu oko pristupačnosti, da bi invalidi imali ista prava na pristup javnim i socijalnim objektima kao i drugi ljudi;
- doprinesu promociji ljudskih prava invalida na sirom sveta, aktivno učestvujući u radu na pripremi UN Konvencije o pravima invalida;
- doprinesu stanju invalida u zemljama u razvoju, uključujući socijalnu inkluziju invalida kao objekat nacionalnog i evropskog razvoja kooperativnih politika.

2. LOKALNE VLASTI.

Obeležavanje Evropske godine invalida mora zaista prvenstveno da se događa na lokalnom nivou, gde su problemi realniji za građane i gde udruženja invalida i za invalide najviše rade. Svaki napor mora da se fokusira na promociju, resurse i aktivnosti na lokalnom nivou.

Lokalni činioци treba da budu pozvani da objedine potrebe invalida u gradsku i socijalnu politiku, uključujući edukaciju, zaposljavanje, stanovanje, transport, zdravstvene i socijalne službe, vodeći računa o razlicitostima invalida, uključujući između ostalih, stare, žene i imigrante.

Lokalne vlasti treba da daju nacrt lokalnih planova za akciju na temu invalidnosti u saradnji sa predstavnicima invalida i pomognu osnivanje njihovih lokalnih komiteta radi sprovođenja aktivnosti u Godini invalida.

3. ORGANIZACIJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Organizacije invalida, kao predstavnička tela invalida, imaju najveću odgovornost u tome da obezbede uspeh Evropske godine invalida. One treba da budu ambasadori te Godine i da

imaju proaktivan pristup svim relevantnim zainteresovanim stranama, predlazuci konkretne mere i zahtevajuci uspostavljanje trajnog partnerstva tamo gde ono jos ne postoji.

4. POSLODAVCI

Poslodavci treba da povecaju nastojanja da ukljuce, zaposle i promovisu invalide kao radnu snagu i da dizajniraju svoje proizvode i sluzbe na nacin da budu pristupacni invalidima. Poslodavci treba da preispitaju svoju internu politiku tako da nista ne sprecava invalide u koriscenju jednakih mogucnosti. Organizacije poslodavaca treba da doprinesu ovim nastojanjima prikupljajuci primere dobre prakse koji vec postoje.

5. SINDIKATI

Sindikati bi trebalo da povecaju svoje ucesce u unapredjenju pristupa i podrsci zaposljavanju invalida, kao i da osiguraju da invalidi imaju beneficije od jednakog pristupa treninzima i promotivnim merama kada pregovaraju sa kompanijama i sektorom za zaposljavanje. Povecanu paznju treba posvetiti promociji ucesca i predstavljanja zaposlenih invalida, i u njihovim upravljackim strukturama i u strukturama preduzeca i sektorima za zaposljavanje.

6. MEDIJI.

Mediji treba da kreiraju i jacaju partnerstvo sa organizacijama invalida u cilju bolje slike o invalidima u mas-medijima. Vise informacija o invalidima treba da bude ukljuceno u medije u afirmaciji postojanja ljudskih razlika. Kada se govori o invalidnosti treba izbegavati patronizirajuci ili ponizavajuci pristup, nego se fokusirati na barijere sa kojima se invalidi suocavaju i na pozitivan doprinos koji invalidi mogu da daju drustvu onda kada se te barijere uklone.

7. OBRAZOVNI SISTEM

Skole treba da preuzmu vodecu ulogu u sirenju poruke razumevanja i prihvatanja prava invalida, odbacivanju strahova, mitova i pogresnih stavova kao i podrsku naporima cele zajednice. Obrazovni resursi treba da pomognu ucenicima da razviju osecaj individualnosti u odnosu na invalidnost u sebi i drugima i da im pomogne da prepoznate razlicitosti prihvate na pozitivan nacin i sire ih dalje.

Neophodno je obrazovanje zasnovano na punom ucescu i jednakosti. Obrazovanje igra kljucnu ulogu u definisanju svacije buducnosti, gledano sa licnog aspekta ali i sa drustvenog i profesionalnog. Obrazovni sistem stoga mora da osigura licni razvoj i drustvenu ukljucenost, koji ce omoguciti deci i omladini sa invaliditetom da budu sto je moguće samostalnjiji. Obrazovni sistem je prvi korak ka inkluzivnom drustvu.

Osnovne i srednje skole, univerziteti u saradnji sa aktivistima invalidima treba da iniciraju predavanja i radionice u smislu podizanje svesti o invalidnosti za novinare, oglasavace, arhitekte, poslodavce, zaposlene u zdravstvenim i socijalnim ustanovama, clanove porodice, volontere i clanove lokalnih vlasti.

8. ZAJEDNICKI NAPOR U KOJEM SVI MOGU I TREBA DA DOPRINESU

Invalidi traze da budu prisutni u svim sferama zivota, sto zahteva da sve organizacije preispitaju svoju praksu kako bi bile sigurne da je ona dizajnirana tako da omogucava invalidima da ucestvuju u njima i istovremeno imaju koristi od tih organizacija. Primeri takvih organizacija ukljucuju: korisnicke organizacije, organizacije mladih, verske organizacije, kulturne organizacije, druge drustvene organizacije koje predstavljaju specificne grupe gradjana. Takodje je vazno ukljuciti mesta kao sto su muzeji, pozorista, bioskopi, parkovi, stadioni, kongresni centri, trgovinske centre i poste.

Mi, ucesnici Madridskog kongresa, podrzavamo ovu Deklaraciju i preuzimamo obavezu da je sirimo, tako da moze da dopre do same baze, i ohrabrujemo sve relevantne zainteresovane strane da budu potpisnici ove Deklaracije pre, za vreme i posle 2003. godine, Evropske godine osoba sa invaliditetom. Potpisivanjem ove Deklaracije, potpuno se slazemo sa vizijom Madridske Deklaracije i obavezujemo se da cemo preduzeti aktivnosti koje ce doprineti procesu ostvarenja istinske jednakosti za sve osobe sa invaliditetom i njihove porodice.

